

Styrning och samordning av Agenda 2030

Hallstahammars kommun

Maj 2021

Ida Pelli

Magdalena Bergfors

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	6
Utgångspunkter Agenda 2030	7
Iakttagelser och bedömningar	8
Styrande dokument och planer	8
Uppföljningsbara mål och aktiviteter	10
Organisation och ansvarsfördelning	12
Samverkan	14
Uppföljning och återrapportering	15
Revisionell bedömning	18
Bedömningar utifrån revisionsfrågor	19
Rekommendationer	21
Bilagor	22
Referenslista	22

Sammanfattning

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hallstahammars kommun har PwC genomfört en granskning av styrning och samordning av Agenda 2030. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen bedriver en ändamålsenlig styrning och ledning av kommunens hållbarhetsarbete inom klimat- och miljöområdet utifrån Agenda 2030.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att kommunstyrelsen under 2021 i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig styrning och ledning av kommunens hållbarhetsarbete inom klimat- och miljöområdet utifrån Agenda 2030.

Följande revisionsfrågor och bedömningar bildar underlag för den övergripande bedömningen.

Revisionsfråga 1: Finns det styrande dokument och planer inom området och samspelar dessa med varandra?

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att Hallstahammars kommun både har kommunövergripande planer, såsom *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023*, *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025*, samt mål för respektive styrelse/nämnd. Det finns en tydligt röd tråd mellan fullmäktiges mål, kommunstyrelsens nedbrutna mål och kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan, men kopplingen till *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025* är inte lika tydlig. Vi noterar också att dessa är antagna av fullmäktige för ett antal år sedan och att det därför finns en ökat risk för att dessa inte längre är aktuella.

Revisionsfråga 2: Har målen i Agenda 2030 konkretiserats i uppföljningsbara mål och aktiviteter?

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att målen i *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023* har konkretiserats i indikatorer för fullmäktige och respektive styrelse/nämnd. Indikatorerna bedöms utifrån i vilken riktning arbetet utvecklas. Det finns även uppföljningsbara aktiviteter till respektive mål i kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan.

Revisionsfråga 3: Finns det en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030?

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030 samt en fungerande struktur för kommunens arbete inom rådet för trygg och säker kommun. Vi ser positivt på det planerade ombildandet av rådet

till ett hållbarhetsråd. Utbildningar har genomförts för stora delar av verksamheten, även om vi noterar förslag om att ytterligare sprida kunskap på bred front i kommunen för att stärka engagemanget för området.

Revisionsfråga 4: Finns en ändamålsenlig struktur för samverkan samt tillräckliga resurser för arbetet med Agenda 2030?

Revisionsfrågan bedöms vara delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på att det finns ett antal forum för samverkan, till exempel Lokala Sverige och Förbundet Agenda 2030 i Västmanlands län. Samverkan sker även inom rådet för trygg och säker kommun. Den interna samverkan uppges i intervjuer delvis fungera väl. Det finns vissa svårigheter att samverka inom området social hållbarhet samt att få en bred samverkan i organisationen, då arbetet med Agenda 2030 kan upplevas som ett engagemang utöver förvaltningarnas grunduppdrag. Resurser för arbetet uppges generellt finnas i form av till exempel kompetens i organisationen. Dock efterfrågas, av de intervjuade, former och strukturer politiska prioriteringar vad gäller investeringar.

Revisionsfråga 5: Sker uppföljning och återrapportering inom området?

Revisionsfrågan bedöms vara delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges mål följs upp och återrapporteras i kommunens årsredovisning för 2020 och kommunstyrelsens mål i dess årsredovisning. Däremot har granskningen inte kunnat visa att varken *Energiplan* eller *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Se över strukturen för intern samverkan över förvaltningsgränserna.
- Undersöka om det finns behov av att utföra ytterligare utbildningsinsatser för att bättre sprida kompetens och engagemang i organisationen.
- Säkerställa att *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan och därmed även att planerna är aktuella.

Inledning

Bakgrund

Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara, vilket innebär att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska.

Hallstahammars kommun tog den 3 december 2019 fram underlaget *Agenda 2030 i Hallstahammars kommun*, som syftar till att vara ett analys- och planeringsunderlag i kommunens fortsatta arbete med att integrera målen i Agenda 2030 i ordinarie styrning och ledning. Underlaget beskriver respektive mål utifrån både nationella och lokala utmaningar.

Av kommunallagen framgår att kommunal verksamhet ska vara målstyrd och i kommunfullmäktiges uppdrag ingår att besluta om mål för verksamhet och ekonomi. Kommunstyrelsens uppdrag är främst styrning, ledning och samordning av kommunens ekonomi och verksamheter. Arbetet med att utveckla styr- och ledningssystemet utförs kontinuerligt. Av underlaget *Mål och Budget 2019-2021* framgår att kommunen vill växla upp arbetet kring Agenda 2030 och se hållbarhetsfrågorna i ett ännu större perspektiv.

Mot denna bakgrund har revisorerna beslutat att genomföra en granskning av hur kommunen arbetar med styrning och samordning av Agenda 2030 med utgångspunkt i de mål som har bäring på klimat och miljö.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen bedriver en ändamålsenlig styrning och ledning av kommunens hållbarhetsarbete inom klimat och miljöområdet utifrån Agenda 2030.

Följande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Finns det styrande dokument och planer inom området och samspelar dessa med varandra?
2. Har målen i Agenda 2030 konkretiserats i uppföljningsbara mål och aktiviteter?
3. Finns det en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030?
4. Finns en ändamålsenlig struktur för samverkan samt tillräckliga resurser för arbetet med Agenda 2030?
5. Sker uppföljning och återrapportering inom området?

Revisionskriterier

Följande revisionskriterier används i granskningen:

- Kommunallagen
- Kommunens styrdokument, såsom Agenda 2030 i Hallstahammars kommun, samt relevanta plan och budgetdokument

Avgränsning

Granskningen fokuserar på styrning, samordning och uppföljning. I tid avser granskningen främst år 2021. Granskningen avgränsas till att omfatta målen 6, 7 och 11 till 15.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta styrdokument, se bilaga, samt intervjuer med kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, utvecklingschef, utvecklingsstrateg, energi- och klimatutvecklare samt miljöstrateg.

Intervjuade personer har sakgranskat rapporten.

Utgångspunkter Agenda 2030

FN antog den 25 september 2015 Agenda 2030 med dess 17 globala mål för hållbar utveckling. Detta innebär att världens länder har åtagit sig att fram till 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Det inkluderar att utrota fattigdom och hunger, att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att förverkliga de mänskliga rättigheterna, främja jämställdhet samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten. De globala målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den ekologiska. Hållbar utveckling definieras ofta som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov". 2017 antog Sverige ett klimatpolitiskt ramverk bestående av tre delar: klimatlag, klimatmål och ett klimatpolitiskt råd. Klimatlagen syftar bland annat till att regeringens politik ska utgå från klimatmålen medan klimatmålen innehåller det nationella målet om att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser.

Riksdagen beslutade 1999 om Sveriges 16 nationella miljömål, vilka är riktmärken för miljöarbetet mot en hållbar utveckling. De nationella miljömålen har hittills följts upp mot 2020, men följs numera upp mot 2030. Målen i Agenda 2030 är globala och tar ett helhetsgrepp på hållbarhet medan miljömålen beskriver de utmaningar som finns på nationell nivå rörande miljöfrågorna. Vidare finns Generationsmålet som visar på att en samhällsomställning krävs för att de stora miljöproblemen ska lösas till kommande generationer. Tillsammans med Generationsmålet är de nationella miljömålen ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma miljöer och rika miljöupplevelser.

Denna granskning fokuserar främst på de sju målen i Agenda 2030 som primärt har bäring på klimat och miljö:

- Mål 6 Rent vatten och sanitet: Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla
- Mål 7 Hållbar energi för alla: Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla
- Mål 11 Hållbara städer och samhällen: Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
- Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion: Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna: Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser
- Mål 14 Hav och marina resurser: Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling
- Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald: Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

Iakttagelser och bedömningar

Styrande dokument och planer

Revisionsfråga 1: Finns det styrande dokument och planer inom området och samspelar dessa med varandra?

Iakttagelser

Rapporten *Agenda 2030 i Hallstahammars kommun*, daterad den 2 december 2019, syftar till att vara ett analys- och planeringsunderlag i arbetet med att integrera målen i Agenda 2030 i kommunens ordinarie styrning och ledning. I rapporten beskrivs respektive mål, dess delmål, nationella utmaningar kopplade till målet och en lokal analys av målet.

I *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023*, fastställd av kommunfullmäktige den 16 december 2020 §154, framgår fullmäktiges mål, vilka utgår från kommunens vision och Agenda 2030. Fullmäktige har fem övergripande mål:

- Gemensamt ansvarstagande för trygghet, trivsel och social hållbarhet
- Ett livskraftigt näringsliv och arbetsmarknad
- Ökat miljöansvar
- En god livskvalitet och hållbar samhällsplanering
- Hållbar ekonomi

Till respektive mål finns en beskrivning av vad som ska uppnås och vilka huvudsakliga mål i Agenda 2030 som det finns kopplingar till. Därefter har respektive styrelse/nämnd tagit fram mål som likt fullmäktiges mål beskriver vad som ska uppnås och vilka mål i Agenda 2030 som kan kopplas till styrelsens/nämndens mål.

Kommunstyrelsen har, enligt *Mål och budget 2021-2023 för kommunstyrelsen*, fastställd av kommunstyrelsen den 7 december 2020, fem mål:

- Ökat engagemang, delaktighet och samverkan kring kommunens utveckling för social hållbarhet
- Ett företagsklimat i toppklass som genererar fler arbetstillfällen och ett varierat utbud av varor och tjänster
- Att bli en mer miljövänlig och klimatneutral kommun
- Samhällsplanering som möjliggör ett brett utbud av boendemiljöer i alla kommundelar som främjar god livskvalitet och motverkar segregation
- Att arbetsgivarens Hallstahammars kommun ska ha ett bra och utvecklande arbetsklimat som skattas högt av medarbetarna

Kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan, som inte är fastställd av styrelsen utan av förvaltningens ledningsgrupp, syftar till att skapa en gemensam utgångspunkt och engagemang kring hur arbetet på förvaltningen ska ske under perioden.

Verksamhetsplanen innehåller en beskrivning av aktiviteter för att nå både de politiska och verksamhetsmässiga målen samt hur arbetet ska följas upp. Verksamhetsplanen är

uppdelad i två delplaner. Den första delen består av "Plan för att nå kommunstyrelsens politiska mål", som utifrån de mål som anges ovan beskriver bland annat aktiviteter, önskade effekter och finansiering för att nå kommunstyrelsens politiska mål. Den andra delen "Förvaltningens egna mål" följer samma struktur och innehåller exempelvis utveckling av processer och rutiner i grunduppdraget.

Det finns ytterligare två kommunövergripande planer som rör området Agenda 2030. Hallstahammars kommuns *Energiplan* antogs av kommunfullmäktige den 28 september 2015. Av planen framgår att visionen för kommunen är att halvera energianvändningen till 2050. Planen innehåller mål inom områdena utbildning, effektivisering, transporter, förnybar energi och övergripande mål. För att nå målen har åtgärder tagits fram som syftar till att minska och effektivisera energianvändningen, ersätta fossil energianvändning och ändra beteende hos de som använder energi.

Klimatanpassningsplan 2018-2025, antagen av fullmäktige den 18 juni 2018 §91, innehåller både förstudie och handlingsplan. Planen togs fram som en del i arbetet med Agenda 2030 och fokuserar på områdena vatten och värme, vilka utifrån genomförd riskidentifiering ansågs vara de mest prioriterade områdena. Till respektive prioriterat område och området klimatanpassning finns inriktning och åtgärder. Av intervjuer framgår att energiplanen och klimatanpassningsplanen antogs innan arbetet med Agenda 2030 påbörjades fullt ut samt att frågor kopplade till miljö och klimat även innan arbetet med Agenda 2030 varit en prioriterad fråga. Planernas mål uppges till viss del fångas upp av fullmäktiges mål, men är inte fullt ut integrerade.

I intervjuerna framkommer att ett arbete med att ta fram ett ramverk för hållbar utveckling har påbörjats och att målsättningen är att beslut om detta ska fattas under hösten 2021. Detta framgår även av *Kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan*. Målsättningen är att ramverket ska skapa förutsättningar att arbeta utifrån tydliga prioriteringar vad gäller kommunövergripande hållbarhetsfrågor. Tanken är, enligt de intervjuade, att ramverket ska fungera sammanhållande och beskriva arbetet för samtliga hållbarhetsdimensioner, vilket också syftar till att ge mer effekt av det arbete som genomförs.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att Hallstahammars kommun både har kommunövergripande planer, såsom *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023*, *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025*, samt mål för respektive styrelse/nämnd. Det finns en tydligt röd tråd mellan fullmäktiges mål, kommunstyrelsens nedbrutna mål och kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan. Däremot finns inte en lika tydlig koppling till *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025*. Vi noterar också att dessa är antagna av fullmäktige för ett antal år sedan, innan nuvarande styrmodell utifrån Agenda 2030 infördes, och det finns därför en ökat risk för att dessa inte längre är aktuella.

Uppföljningsbara mål och aktiviteter

Revisionsfråga 2: Har målen i Agenda 2030 konkretiserats i uppföljningsbara mål och aktiviteter?

lakttagelser

Av *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023* framgår att de mål som beskrivs i avsnittet ovan mäts genom en eller flera indikatorer. Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 december 2020 fastställdes därför även *Indikatorer för kommunfullmäktiges mål 2020-2023*, §155. Av beslutsunderlaget framgår att det är effekten av styrelsens/nämndernas arbete som påverkar fullmäktiges måluppfyllelse och att styrelsens/nämndernas indikatorer därför även utgör fullmäktiges indikatorer. Vidare beskrivs att indikatorerna syftar till att ge en bild huruvida utvecklingen som sker går i riktning mot målen samt att de är en del i måluppföljningsarbetet och kommer, tillsammans med analys av det utvecklingsarbete som sker, bidra till resultatbilden, det vill säga hur väl målen uppfylls. Av underlaget till *Indikatorer för kommunstyrelsens mål 2020-2023*, vilka fastställdes av kommunstyrelsen den 12 oktober 2020 §203, förtydligas detta ytterligare.

Indikatorerna saknar målnivåer, uppföljningen syftar istället till att visa vilken riktning arbetet kopplat till indikatorerna ger, vilket gör att majoriteten av indikatorerna bedöms utifrån skalan ökning, minskning eller oförändrat. Anledningen till detta är, enligt underlaget, att bibehålla fokus på det totala målet och undvika att själva indikatorn blir ett mål, något som även bekräftas i genomförda intervjuer. Indikatorerna ska även ge en indirekt styrning till förvaltningen om vad som ska utföras under perioden. Vidare framgår, av både fullmäktiges beslutsunderlaget och underlaget till kommunstyrelsens indikatorer, att det finns två typer av indikatorer; mätbara indikatorer som utgår från antingen nationell statistik eller kommunens interna system samt processindikatorer för områden som saknar mätbar statistik och där processindikatorerna syftar till att utveckla processer, arbetssätt, rutiner eller liknande för att se och följa progressionen inom området.

I *Indikatorer för kommunfullmäktiges mål 2020-2023* är fullmäktiges mål nedbrutna i områden och numrerade indikatorer är kopplade till dessa. Även vad som ligger till grund för indikatorn ("spårning indikator"), källa för bedömning, när bedömningen ska göras ("uppdatering"), koppling till mål i Agenda 2030 samt hur indikatorn ska bedömas framgår i underlaget.

Exempel på indikatorer för kommunfullmäktiges mål¹

Mål	Område	Indikator	Nr	Spårning indikator	Agenda 2030	Bedömning
3	Bevara och stärka befintliga ekosystem och ekosystemtjänster	Process för kvalitetssäkring av arbete som stärker biologisk mångfald och ekosystemtjänster i samverkan med grönstrukturplan	3.9	KS 3.10	13, 15	Bedömning utifrån startad process eller dess progression för framtagande av arbetssätt och rutiner kring stärkt biologisk mångfald och ekosystemtjänster
		Process för utvecklade arbetssätt och uppföljning (hållbarhetsboksut eller liknande) kring ekologisk hållbarhet	3.10	KS 3.11	3, 6, 13, 14	Bedömning utifrån startad process eller dess progression i framtagande av öp med säkerställande av kvalitet, tillgång och riskminimering kring vattenfrågor
3	Fossilfri energi och förnybara energikällor	Årlig användning av fjärrvärme, el och bensin/diesel/HVO, kWh samt CO2-utsläpp	3.14	KS 3.4	7, 13	Ökning/minskning
		Minskad energianvändning i kommunens fastigheter. Nyckeltal kWh/m ² Atemp	3.16	TN 2.1	7	Ökning/minskning
4	Hållbar samhällsplanering	Process för inkludering av hållbarhetsdimensionen i planprocessen	4.1	KS 4.6	3, 5, 10, 11, 16	Bedömning utifrån startad process eller dess progression för inkludering i planprocessen
5	Intern ekonomi	Kommunens pensionsportfölj ska präglas av ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet samt främja omställningen till ett fossilfritt samhälle. Värdepapper ska vara godkända ur hållbarhetsperspektiv	5.4	x	8,9,11,12	

Enligt underlaget till *Indikatorer för kommunstyrelsens mål 2020-2023* ska utvecklingsarbetet beskrivas i en verksamhetsplan där olika aktiviteter, projekt och liknande kopplas till aktuellt mål. Detta syftar till att ge en bred uppfattning av måluppfyllelsen, den effekt som arbetet kopplat till måluppfyllelse gett samt möjliggöra utvärdering av genomförd verksamhet och utveckla arbetet framåt.

Som nämns ovan innehåller *Kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan* aktiviteter för att nå de politiska målen. Av planen framgår bland annat vilken effekt aktiviteten ska

¹ Information om källa och uppdatering har tagits bort från denna tabell.

åstadkomma, när den ska genomföras och vem som ansvarar för genomförandet. Nedanstående är några av de aktiviteter i planen som berör granskningsområdet och som nämns som exempel vid flertalet tillfällen i de genomförda intervjuerna:

- Att skapa och genomföra konceptet Ramverk för hållbar utveckling
- Ta fram en VA-plan
- Upprätta och införa Miljöprogram/Program för ekologisk hållbarhet

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att målen i *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023* har konkretiserats i indikatorer för fullmäktige och respektive styrelse/nämnd. Indikatorerna bedöms utifrån i vilken riktning arbetet utvecklas. Det finns även uppföljningsbara aktiviteter till respektive mål i kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan.

Organisation och ansvarsfördelning

Revisionsfråga 3: Finns det en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030?

Iakttagelser

Kommunstyrelseförvaltningens Enheten för strategisk utveckling och planering arbetar bland annat med kommunens hållbarhetsarbete, vilket exempelvis inkluderar det strategiska hållbarhetsarbetet, arbete med att ta fram mål och indikatorer samt tillhörande dialog med verksamheterna. Det finns även medarbetare inom Enheten för samhällsbyggnad som arbetar med framförallt klimat- och energifrågor. Av intervjuer framgår att organisation och ansvarsfördelning för arbetet generellt är tydlig, men att samverkan över förvaltningsgränserna kan utvecklas.

Hallstahammars kommun är certifierade som "säker och trygg kommun", en del av ett internationellt nätverk (Safe Community) som leds av Världshälsoorganisationen. Av kommunens hemsida² framgår att arbetet leds av ett politiskt sammansatt råd och en styrgrupp med tjänstepersoner. Rådet ska ange strategi och inriktning för det trygghetsskapande arbetet. Representanter för Region Västmanland, Mälardalens Brand- och Räddningsförbund, Hallstahem AB samt Polismyndigheten i Västmanland är knutna till rådet. Styrgruppen, som består av kommunens samtliga förvaltningschefer, fastställer vilka projekt verksamheterna ska planera in för sitt trygghetsskapande arbete. Till projekten finns arbetsgrupper som planerar aktiviteter. Arbetsgrupperna utgörs av mellanchefer eller andra nyckelfunktioner från kommunens förvaltningar, men även från andra organisationer. Av intervjuer framgår att rådet för trygg och säker kommun har haft en väl fungerande struktur, bland annat då flera viktiga parter varit representerade.

² <https://www.hallstahammar.se/kris-och-sakerhet/brottsforebyggande-och-trygghetsskapande-arbete/certifierade-som-saker-och-trygg-kommun>

I intervjuerna framkommer även att nuvarande råd planeras att ombildas till ett hållbarhetsråd, men att detta har försenats på grund av covid-19. Tanken är att rådets arbete ska utgå från de tre dimensionerna av hållbar utveckling och även fortsättningsvis bestå av både politiska företrädare och företrädare för övriga delar av samhället inklusive civilsamhälle och näringsliv för att åstadkomma en bredd i kommunens hållbarhetsarbete. Flertalet av de personer som har intervjuats saknar denna form av samarbete för Agenda 2030 i dagsläget och anser att ombildningen kan förbättra kommunens arbete ytterligare.

Av *Energiplan, Klimatanpassningsplan 2018-2025* och *Agenda 2030 i Hallstahammars kommun* framgår organisation för framtagandet av planerna/rapporten. Arbets- och politiska styrgrupper har i de flesta fall varit tvärssektoriella.

Den 12 november 2018, §198, beslutade kommunstyrelsen att ansöka om deltagande i Glokala Sverige. Gällande organisation för utbildning och kompetensutveckling framgår det av beslutsunderlaget att det under 2017 genomfördes en utbildning för politiker, chefer och samverkanspartners samt att en uppföljande workshop genomfördes i januari 2018. Att flertalet utbildningstillfällen har genomförts bekräftas i genomförda intervjuer och av utbildningsmaterial. De intervjuade bedömer att ytterligare utbildningsinsatser inte behövs i dagsläget och att detta inte heller har efterfrågats av politiker eller förvaltning. Dock framkommer att det är en utmaning att förmedla kunskap och få med sig verksamheten, på bred front i hela organisationen, i arbetet med Agenda 2030. Vissa menar att en digital micro utbildning kan vara ett alternativ för att bättre sprida kompetens och engagemang i organisationen.

Illustration över kommunens arbete med Agenda 2030 under åren 2017-2020

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms vara uppfylld.

Bedömningen baseras på att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030. Det finns en fungerande struktur för kommunens arbete inom rådet för trygg och säker kommun. Vi ser positivt på det planerade ombildandet av rådet

till ett hållbarhetsråd. Utbildningar har genomförts för stora delar av verksamheten, även om vi noterar förslag om att ytterligare sprida kunskap på bred front i kommunen för att stärka engagemanget för området.

Samverkan

Revisionsfråga 4: Finns en ändamålsenlig struktur för samverkan samt tillräckliga resurser för arbetet med Agenda 2030?

lakttagelser

Som nämns ovan beslutade kommunstyrelsen i november 2018 att ansöka om deltagande i Glokala Sverige. Av Svenska FN-förbundet hemsida³ framgår att Glokala Sverige är ett kommunikation- och utbildningsprojekt med syfte att stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. Projektet är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD). Projektet finansieras av Sida och inledde sin andra treårsperiod i januari 2021. Att kommunens deltagande i projektet fortsatt framgår av *Årsredovisning 2020 för kommunstyrelsen*, som fastställdes av kommunstyrelsen den 15 mars 2021 §41. Av intervjuer framgår att det inom nätverket Glokala Sverige finns samverkan med andra kommuner, till exempel kunskapsutbyte om hur olika kommuner bedriver sitt arbete inom Agenda 2030.

Hallstahammars kommun är också medlem i Förbundet Agenda 2030 i Västmanlands län, som på dess hemsida⁴ beskrivs som en arena som med kunskap och nätverk arbetar för genomförande av Agenda 2030 i Västmanland med omnejd. Av intervjuer framgår att samverkan också finns med närliggande kommuner inom exempelvis avfallshantering samt att det finns planer på framtida samverkan kring vatten och avlopp tillsammans med Västerås stad och Surahammars kommun.

Av intervjuer framgår att det finns en väl fungerande dialog mellan politik och förvaltning, exempelvis genom rådet för trygg och säker kommun, som beskrivits ovan, men även genom kommunens ledningsgrupp där dialog kring Agenda 2030 uppges ske löpande.

I *Kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan* framkommer, som också nämns ovan, att ett ramverk för hållbar utveckling ska skapas och genomföras. En effekt som beskrivs av detta är att det syftar till att bygga ett hållbart samhälle i samverkan med andra. De intervjuade uppger att det inom vissa områden, såsom miljö och klimat, finns en bättre fungerande samverkan, vilket beskrivs bero på att kommunen arbetat med frågorna under en längre period. Däremot upplevs området social hållbarhet vara mer utmanande att samverka kring för att det upplevs som mindre konkret och samtidigt uppfattas som ett mer komplext område. Att hitta lämpliga personer på förvaltningsnivå som har möjlighet att samverka inom Agenda 2030 uppges också som en utmaning, bland annat för att vissa upplever att arbetet innebär engagemang utöver ordinarie uppdrag. Ett systemstöd som kan illustrera samtliga förvaltningars pågående projekt

³ <https://fn.se/glokalasverige/ansokan-glokala-sverige/>

⁴ <https://fa2030.se/medlemskap>

eller förbättringsarbeten bedöms, av de intervjuade, kunna underlätta möjligheterna att samverka över förvaltningsgränserna. Vissa menar att möjligheterna med att arbeta digitalt har underlättat för samverkan med andra än de som sitter fysiskt nära.

Av intervjuer framgår att resurser för arbetet med Agenda 2030 delvis handlar om att arbeta för att de resurser som redan finns, i form av exempelvis personella resurser och kompetens, används och riktas på bästa möjliga sätt för att uppnå hållbarhetsmålen. Ett mer systematiskt hållbarhetsarbete kommer, enligt de intervjuade, exempelvis kräva förändrade arbetssätt och integrering av nya metoder. I det fallet är de intervjuades bedömning att resurser generellt finns att tillgå, både i form av aktiviteter i förvaltningarnas verksamhetsplaner är budgeterade och utifrån att det finns kompetens i organisationen.

En annan del handlar om de investeringar som kommer att krävas, exempelvis vad gäller infrastruktur, för att uppnå ambitioner och målsättningar inom den ekologiska hållbarheten. De intervjuade menar att det därför framgent kommer att bli viktigt att utveckla former och strukturer för att i samverkan göra tydliga politiska prioriteringar vad gäller investeringar. Framtagandet av ramverket för hållbar utveckling är ett exempel på denna utveckling. Ytterligare ett sätt att tydliggöra detta kan, enligt några av de intervjuade, vara att tydligare beskriva kostnader som genomförandet av olika planer, exempelvis energiplanen och klimatanpassningsplanen, medför i samband med att förslag till plan tas fram. Detta för att minska risken för att planer fastställs utan att finansiella möjligheter för att fullfölja dem finns.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms vara delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på att det finns ett antal forum för samverkan, till exempel Lokala Sverige och Förbundet Agenda 2030 i Västmanlands län. Samverkan sker även inom rådet för trygg och säker kommun. Den interna samverkan uppges i intervjuer delvis fungera väl. Det finns vissa svårigheter att samverka inom området social hållbarhet samt att få en bred samverkan i organisationen, då arbetet med Agenda 2030 kan upplevas som ett engagemang utöver förvaltningarnas grunduppdrag. Resurser för arbetet uppges generellt finnas i form av till exempel kompetens i organisationen. Dock efterfrågas, av de intervjuade, former och strukturer politiska prioriteringar vad gäller investeringar.

Uppföljning och åiterrapportering

Revisionsfråga 5: Sker uppföljning och åiterrapportering inom området?

lakttagelser

Av underlaget *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023* framgår inte hur målen ska följas upp. Däremot framgår både i beslutsunderlaget och i *Årsredovisning 2020 för Hallstahammars kommun och kommunkoncern*, fastställd av fullmäktige den 29 mars 2021 §41, att det kommunövergripande resultatet följs upp vid tre tillfällen per år. Vid två av dessa tillfällen följs även målen upp. Delårsrapporterna per den 31 mars

(förenklad) och den 31 augusti ska, enligt beslutsunderlag och årsredovisning, dessutom ta upp avvikelser och presentera åtgärdsförslag för att hantera dessa.

I underlaget till *Indikatorer för kommunstyrelsens mål 2020-2023* beskrivs principen för uppföljning av indikatorerna. Intervjuade personer berättar att uppföljningen görs utifrån principen för respektive indikator och att det är den medarbetare som är ansvarig för indikatorn som också ansvarar för uppföljningen. Detta underlag ligger sedan till grund för den sammanställda uppföljningen.

Årsredovisning 2020 för Hallstahammars kommun och kommunkoncern innehåller en avstämning och utvärdering av fullmäktiges mål. För respektive mål finns en inledande text om antalet målområden samt en samlad grafisk bedömning av måluppfyllelse och riktning. Samtliga indikatorer som är kopplade till målet följs upp för föregående och innevarande år, respektive målområde kommenteras och måluppfyllelsen sammanfattas. Nämndernas måluppfyllelse redovisas i respektive nämnds årsredovisning. I intervjuerna framkommer att den uppföljning som gjordes i samband med årsredovisningen för 2020 är den första och hittills enda som gjort för fullmäktiges nuvarande mål.

Kommunstyrelsens mål följs upp i *Årsredovisning 2020 för kommunstyrelsen*. Uppföljningen följer i stort samma struktur som i kommunens årsredovisning. I kommunstyrelsens årsredovisning beskrivs att ett arbete med att ta fram ett ramverk för hållbarhetsarbetet och inrätta ett politiskt hållbarhetsråd pågår. Vidare framgår att arbetet sker med inriktningen att knyta hållbarhetsarbetet till ordinarie styrning och ledning samt till den utvecklade styrmodellen. Ramverket bedöms vara viktigt för att bidra till ökad och nödvändig samverkan för att nå en hållbar utveckling enligt Agenda 2030.

Av intervjuer framgår att det även finns planer på att göra hållbarhetsbokslut för att möjliggöra en utökad analys av kommunens kvantitativa och kvalitativa hållbarhetsarbete. Ett arbete för att hitta en struktur för detta har påbörjats.

Av kommunens *Energiplan* framgår att tekniska nämnden ansvarar för uppföljning av åtgärderna i planen. Vidare ska nämnden utvärdera planen varje mandatperiod och vid behov revidera den. Ett avsnitt om planen ska, för att årligen sammanfatta arbetet, finnas i kommunens årsredovisning. Granskningen har inte kunnat visa att någon utvärdering gjorts eller att arbetet sammanfattas i årsredovisningen, men målen i planen följs till viss del upp utifrån fullmäktiges mål och dess indikatorer. I kontakt med representanter från kommunen bekräftas att det i dagsläget inte finns någon form för uppföljning av mål och åtgärder i energiplanen.

Även *Klimatanpassningsplan 2018-2025* ska uppdateras varje mandatperiod. Uppföljning av åtgärder ska, enligt planen, dels göras till Länsstyrelsen, dels följas upp i respektive nämnds måluppfyllelsearbete och sammanställas av kommunstyrelsen. Granskningen har inte kunnat visa att någon uppföljning gjorts, vilket även bekräftas i kontakt med representanter från kommunen.

Bedömning

Revisionsfrågan bedöms vara delvis uppfylld.

Bedömningen baseras på att kommunfullmäktiges mål följs upp och återspeglas i kommunens årsredovisning för 2020 och kommunstyrelsens mål i dess årsredovisning. Däremot har granskningen inte kunnat visa att varken *Energiplan* eller *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan.

Revisionell bedömning

Syftet med denna granskning har varit att bedöma om kommunstyrelsen bedriver en ändamålsenlig styrning och ledning av kommunens hållbarhetsarbete inom klimat- och miljöområdet utifrån Agenda 2030.

Efter genomförd granskning är vår sammanfattande bedömning att kommunstyrelsen under 2021 i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig styrning och ledning av kommunens hållbarhetsarbete inom klimat- och miljöområdet utifrån Agenda 2030.

Hallstahammars kommun har både kommunövergripande planer, såsom *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023*, *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025*, samt mål för respektive styrelse/nämnd. Målen i *Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023* har konkretiserats i indikatorer för fullmäktige och respektive styrelse/nämnd, vilka bedöms utifrån i vilken riktning arbetet utvecklas. Det bedöms finnas en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030 samt en fungerande struktur för kommunens arbete inom rådet för trygg och säker kommun. Dessutom har utbildningar genomförts för stora delar av kommunens verksamheter. Kommunen medverkar i ett flertal forum för samverkan, bland annat Glokala Sverige och Förbundet Agenda 2030 i Västmanlands län, men granskningen har visat att den interna samverkan kan förbättras ytterligare. Granskningen har även visat att former och strukturer för politiska prioriteringar vad gäller investeringar kan utvecklas. Kommunfullmäktiges mål följs upp och återspeglaras i kommunens årsredovisning för 2020 och kommunstyrelsens mål i dess årsredovisning. Däremot har granskningen inte kunnat visa att varken *Energiplan* eller *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan.

Den revisionella bedömningen har gjorts utifrån de revisionsfrågor som presenteras på kommande sida.

Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
Revisionsfråga 1: Finns det styrande dokument/planer inom området och samspelar dessa med varandra?	Uppfylld Hallstahammars kommun har både kommunövergripande planer, såsom <i>Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023</i> , <i>Energiplan</i> och <i>Klimatanpassningsplan 2018-2025</i> , samt mål för respektive styrelse/nämnd. Det finns en tydligt röd tråd mellan fullmäktiges mål, kommunstyrelsens nedbrutna mål och kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan, men kopplingen till <i>Energiplan</i> och <i>Klimatanpassningsplan 2018-2025</i> är inte lika tydlig. Vi noterar också att dessa är antagna av fullmäktige för ett antal år sedan och att det därför finns en ökat risk för att dessa inte längre är aktuella.	
Revisionsfråga 2: Har målen i Agenda 2030 konkretiseras i uppföljningsbara mål/aktiviteter?	Uppfylld Målen i <i>Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023</i> har konkretiserats i indikatorer för fullmäktige och respektive styrelse/nämnd. Indikatorerna bedöms utifrån i vilken riktning arbetet utvecklas. Det finns även uppföljningsbara aktiviteter till respektive mål i kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan.	
Revisionsfråga 3: Finns det en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030?	Uppfylld Bedömningen är att det finns en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med Agenda 2030 samt en fungerande struktur för kommunens arbete inom rådet för trygg och säker kommun. Vi	

ser positivt på det planerade ombildandet av rådet till ett hållbarhetsråd. Utbildningar har genomförts för stora delar av verksamheten, även om vi noterar förslag om att ytterligare sprida kunskap på bred front i kommunen för att stärka engagemanget för området.

Revisionsfråga 4: Finns en ändamålsenlig struktur för samverkan samt tillräckliga resurser för arbetet med Agenda 2030?

Delvis uppfylld

Det finns ett antal forum för samverkan, till exempel Glokala Sverige och Förbundet Agenda 2030 i Västmanlands län. Samverkan sker även inom rådet för trygg och säker kommun. Den interna samverkan uppges i intervjuer delvis fungera väl. Det finns vissa svårigheter att samverka inom området social hållbarhet samt att få en bred samverkan i organisationen, då arbetet med Agenda 2030 kan upplevas som ett engagemang utöver förvaltningarnas grunduppdrag. Resurser för arbetet uppges generellt finnas i form av till exempel kompetens i organisationen. Dock efterfrågas, av de intervjuade, former och strukturer politiska prioriteringar vad gäller investeringar.

Revisionsfråga 5: Sker uppföljning och åiterrapportering inom området?

Delvis uppfylld

Kommunfullmäktiges mål följs upp och åiterrapporteras i kommunens årsredovisning för 2020 och kommunstyrelsens mål i dess årsredovisning. Däremot har granskningen inte kunnat visa att varken *Energiplan* eller *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

Se över strukturen för intern samverkan över förvaltningsgränserna, exempelvis utvärdera behovet av systemstöd för organisationens samtliga pågående utvecklingsprojekt.

Undersöka om det finns behov av att utföra ytterligare utbildningsinsatser, till exempel digitala micro utbildningar, för att bättre sprida kompetens och engagemang i organisationen.

Säkerställa att *Energiplan* och *Klimatanpassningsplan 2018-2025* följs upp i enlighet med vad som framgår i respektive plan och därmed även att planerna är aktuella.

Bilagor

Referenslista

- Agenda 2030 i Hallstahammars kommun
- Delårsrapport augusti 2020 för Hallstahammars kommun
- Energibesparande underhållsprojekt - Strategi för upprustning och verksamhetsanpassning av lokaler för lärande, trivsel och trygghet
- Energiplan
- Indikatorer för kommunfullmäktiges mål 2020-2023
- Indikatorer för kommunstyrelsens mål 2020-2023
- Klimatanpassningsplan 2018-2025
- Kommunstyrelseförvaltningens verksamhetsplan
- Material från genomförda workshops (Lokala utmaningar Agenda 2030, Workshop Agenda 2030, Sammanställning workshop Agenda 2030 januari 2018, Glokala Sverige i Hallstahammar 2019, Agenda 2030 Parkskolan 2020)
- Mål och budget för Hallstahammars kommun 2021-2023
- Mål och budget 2021-2023 för kommunstyrelsen
- Måluppföljning kommunfullmäktige
- Måluppföljning kommunstyrelsen
- Protokoll från kommunfullmäktige (den 16 december 2020, den 29 mars 2021)
- Protokoll från kommunstyrelsen (den 12 november 2018, den 12 oktober 2020, den 7 december 2020, den 25 januari 2021, den 8 februari 2021, den 15 mars 2021, den 12 april 2021)
- Årsredovisning 2020 för Hallstahammars kommun och kommunkoncern
- Årsredovisning 2020 för kommunstyrelsen

2021-05-20

Rebecka Hansson

Ida Pelli

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Hallstahammars kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 15 april 2021. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.